Orędownik Wrzesiński

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych — Nakładem i drukiem A. Prądzyńskiego we Wrześni Odpowiedzialny za część redakcyjną Andrzej Prądzyński we Wrześni Administracja; ulica Poznańska № 6 — Telefonu № 389

Abonament: na miesiąc grudzień na poczcie: **130000,** — mk., w ekspedycji: **130000,**— mk. — Ogłoszenia: za miejsce jedno-łam. jeden milim. w wyż **10000** mk. przyjmuje administracja większe dwa dni, mniejsze do godz. 10 dzień przed ukazaniem się numeru - Telef. № 389

Rok V | **Września, sobota, dnia 15 grudnia 1923 r.** | **№ 144**

Przyszły system monetarny polski

Według opracowanego przez min. skarbu projektu ustawy monetarnej, jednostką monetarną Rzeczypospolitej Polskiej ma być złoty polski, zawierający dziewięć trzydziestych pierwszych ($^{9}/_{31}$) grama czystego złota. Złoty dzieli się na sto groszy. Jak widać, zatem ustawa opiera się na monometaliźmie złotym. Zasadnicza jednostka monetarna jest równa frankowi złotemu.

Monety mają być wybijane:

Ze złota: po sto złotych, dwadzieścia złotych, dziesięć i pięć złotych.

Ze srebra: po pięć złotych, po dwa złote, po jednym złotym i po pół złotego.

Z niklu: po dwadzieścia i dziesięć groszy.

Z bronzu: po pięć groszy, po dwa grosze i po jednym groszu.

Minister skarbu może zarządzić czasowe wybijanie monet poniżej pięciu złotych również i z innych kruszców i w tym wypadku ustala rodzaj kruszcu, rozmiary i wagę tych monet.

Monety złote wybijane mają być ze stopu, zawierającego na tysiąc csęści ogólnej wagi dziewięćset części złota i sto części miedzi, monety srebrne: po pięć złotych: ze stopu, zawierającego dziewięćset części srebra i sto miedzi; monety po dwa, jednem i pół złotego ze stopu, zawierającego 835 części srebra i 165 części miedzi; monety niklowe z czystego niklu; monety bronzowe ze stopu, zawierającego na tysiąc części ogólnej wagi 950 części miedzi, 40 części cyny i 10 części cynku.

Kasy państwowe przyjmować mają monety wszelkich rodzajów w każdej ilości z wyjątkiem tych wypadków, w których należności w myśl obowiązujących przepisów, mają być uiszczane w złocie.

Państwo wybijać może monety złote bez ograniczeń kwoty ogólnej, natomiast monety srebrne po pięć złotych tylko do kwoty trzech złotych na każdego mieszkańca państwa, zaś po dwa, jeden i pół złotego tylko do kwoty łącznie trzech złotych na każdego mieszkańca i wreszcie monety mniejszej wartości łącznie do wysokości kwoty jednego złotego na każdego mieszkańca.

Monety złote wybijane być mogą albo na rachunek państwa lub na rachunek osób prywatnych, pokrywających koszta wybicia i zgłaszających do przebicia na monetę ilości złota nie mniejsze od stu gramów. Monety z innych kruszców mogą być wybijane wyłącznie na rachunek państwa.

Wykonanie ustawy oraz oznaczenie terminów puszczenia w obieg monet złotowych powierza się ministrowi skarbu. Dzień wejścia w życie ustawy ustali dekret Prezydenta Rzeczypospolitej.

Tajne organizacje niemieckie działają

Organizacja „Stahlhelm" oraz pokrewne jej stowarzyszenia militarystyczne rozwijają na wielką skalę agitację celem zjednoczenia pozasłużbowych żołnierzy, ktorzy uczestniczyli w wojnie światowej w jedną potężną organizację, która **„przygotowałaby się do walki, jaką Gdańsk będzie musiał stoczyć z Polską w chwili odrodzenia Niemiec."**

„Stahlhelm" pozostaje w ścisłem związku z podobnemi organizacjami, rozgałęzionemi w Prusach Wschodnich. Grupa gdańska tworzy osobny oddział organizacji wszechniemieckiej.

Jakie są cele organizacji, widać z rozkazu, wydanego przez kierownictwo „Stahlhelm" w Berlinie z powodu „święta umarłych." Rozkaz wzywa wszystkie oddziały do stawienia się na plac Wittemberski, „gdzie uformują się **na sposób wojskowy** w szeregi i pod wojskowemi sztandarami udadzą się pochodem na miasto." Główny dowódca „Stahlhelmu" Heibner domaga się w rozkazie, aby formacje okazały na zewnątrz **ducha wojskowego** i aby wywarły „dobre wrażenie" na ludności.

Ze spraw sanacji finansowej

Hilton Young natychmiast po wyborach nadesłał telegram w którym zawiadomił, że w najbliższym czasie przybędzie do Polski. Jak wiadomo Hilton Young przepadł przy wyborach z okręgu, gdzie zwyciężył kandydat partji pracy.

Min. Kucharski w wywiadzie z „Kurjerem Polskim" zaprzeczył pogłoskom o wycofaniu projektu banku emisyjnego. Statut banku emisyjnego znajduje się w ministerjum sprawiedliwości, gdzie opracowuje się odnośne przepisy. Natychmiast po ostatecznem opracowaniu projekt statutu wniesiony zostanie do sejmu. Ponadto minister zapowiedział ustawy monetarną i o bankach.

W Anglji o skarbie polskim

Uchwała Rady Finansowej Polskiej w sprawie przedłożenia Sejmowi Statutu Banku Emisyjnego wywołała w prasie tutejszej liczne uwagi. Część prasy, w tem i „Times", zamieszcza ujemną krytykę projektu sanacji finansów Polski. W szczególności „Times" przypomina radę, udzieloną przez Komandora Hilton Younga, że przed osiągnięciem równowagi w budżecie nie należy przystępować do otwarcia Banku Emisyjnego.

Nowe zmiany w ministerstwie skarbu

Warszawa, 10.12. W kuluarach sejmowych obiegają pogłoski, że niektóre stronnictwa większości rządowej wystąpiły z projektem utworzenia stanowisk dwóch wiceministrów skarbu do pomocy p. Kucharskiemu w dziedzinie administracyjnej. Jako kandydaci na stanowiska wiceministrów skarbu wymienieni są: poseł Zdziechowski, przewodniczący komisji budżetowej i poseł Byrka, b. minister skarbu.

Wydalanie polskich żydów z Bawarji

Warszawa, 8. 12. Mimo energicznego protestu rządu polskiego, rząd bawarski w dalszym ciągu prowadzi akcję wysiedlania obywateli polskich żydów z Bawarji. Do dnia 5 bm. wydano nakazy wydalenia 79 rodzinom, wskutek czego wyjechało już 14 rodzin, 8 nakazów cofnięto wskutek interwencji rządu polskiego. Nakazy w niektórych wypadkach stawiają termin 48 godzin.

Urzędnicy niemieccy protestują

Berlin, 11. 12. Zatwierdzony przez wczorajszą Radę ministrów projekt płac urzędniczych spotkał się z protestem urzędników. Nowe płace są o 50% według tej ustawy niższe od przedwojennych podczas gdy ceny wzrosły o 100% w stosunku do przedwojennych.

Z miasta i dalszych stron

Września, dnia 14-go grudnia 1923 r.

* **Cech krawiecki** na miasto i powiat wrzesiński uchwalił na swem ostatniem posiedzeniu październikowem pobierać za fason równowartość od 2½ do 4 ctr. żyta i cenę tę aż do odwołania podtrzymuje.

* **W dniu 19 bm.** koło amatorskie oficerów 68 pp. urządza w sali p. Knechtla wieczór artystyczno-muzyczny, na który złożą się dwie wesołe komedje p. t.: „Pokój do wynajęcia" Golańskiego oraz „Dzieci Muzy" Dominika. Na część muzykalną złożą się produkcje orkiestry symfonicznej 68 p. p. pod batutą ppor. Szala. Wobec tego, że dochód z powyższego przedstawienia przeznaczony jest na cele kulturalno-oświatowe naszego żołnierza, nie wątpimy, że jak najliczniejsze koła obywatelstwa miejscowego i pozamiejscowego pospieszą z pomocą komitetowi i zjawią się tłumnie w owym dniu na przedstawienie. Bilety nabywać można w księgarni p. Prądzyńskiego i w dniu przedstawienia od godziny 6 wieczorem w kasie teatralnej.

* **Wystawa gwiazdkowa.** W szkole wydziałowej żeńskiej we Wrześni odbędzie się wystawa gwiazdkowa, obejmująca pięknie i misternie przez uczenice wykonane ozdoby na choinkę, wśród których wyróżniają się: Krakowianki i Krakowiacy w malowniczych strojach, są i rycerze w złotych zbrojach, św. Mikołaj z siwą brodą, djabełek z różkami, Turek w czerwonej czapce, zgrabne i strojne baletniczki w różnokolorowych sukniach, pająk, co przędzie złotą nić, delikatne dzbanuszki zdobne wycinkami, niby greckie amfory, koszyczki i bombonierki na cukierki, łańcuchy plecione, szyszki pozłacane i dużo, dużo ładnych rzeczy, któremi dziecię polskie ucieszyć może swe oko. Rugujemy niemieckie świcidełka i ozdoby, a na ziemi polskiej utrzymajmy tradycyjną choinkę w stylu czysto swoiskim. Spodziewać się należy, że tutejsze obywatelstwo zainteresuje się pracami swojej dziatwy i przybędzie na wystawę, jak to miało miejsce w czerwcu ubiegłego roku szkolnego. Ozdoby choinkowe sprzedawać się będzie po cenach bardzo przystępnych, a pieniądze przeznacza się na powiększenie funduszu na zakupno pianina; zakład bowiem tutejszy nie posiada dotychczas żadnego instrumentu muzycznego i brak tegoż daje się dotkliwie odczuwać. Otwarcie wystawy w niedzielę 16 grudnia w auli szkoły wydziałowej na 1-szem piętrze o godz. 11-tej przed południem, do godziny 1-szej i po południu od 3-ciej do 6-tej nadto w poniedziałek 17 bm. tylko po południu od godziny 3-ciej do 6-tej. Po południu wystawa oświetlona różnokolorowemi lampkami. Wstęp dla dorosłych nie ograniczając dobroczynności 50000 mk. dzieci płacą połowę.

* **Inspektorat Kontroli Skarbowej** podaje do wiadomości, że rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26. 11. br. podwyższono akcyzę od następujących artykułów, a to: a) spirytus z 600000 na 1200000 mk., b) zapałki z 3000 na 6000 mk., c) piwo na obecną podwójną stawkę, d) wino musujące od całej flaszki z 600000 na 1200000 mk., od flaszki wina musującego owocowego z kwoty 300000 na 600000 mk., e) od jednego kg. bezwodnego kwasu octowego z kwoty 120000 na 240000 mk., f) benzyna do 750% na 9000000 mk. od 100. kg., g) nafta do 865% na 6000000 mk. od 100 kg. Kto zatem jest w posiadaniu z dniem 12 bm. zapasu spirytusu, wódki wszelkiego gatunku w każdej ilości oraz zapałek ponad 100 pudełek, piwa ponad 100 ltr. wina musującego każdą ilość, kwasu octowego ponad 1 kg., benzyny i nafty ponad 100 kg., winien zgłosić w przeciągu 5 dni i to włącznie do 17 bm. do dodatkowego opodatkowania zgłoszeniem w podwójnem wykonaniu w Insp. Kontr. Skarb. celem wymiaru dodatkowej opłaty. Niezgłoszenie lub zaniedbanie ulega surowej grzywnie.

* **Minist. Poczt i Telegrafów** zaprowadza od 1-go stycznia 1924 r. we województwie poznańskiem podział telefonów abonentowych na trzy kategorje i to:

a) Abonament prywatny. Aparaty założone w mieszkaniach prywatnych i przeznaczone wyłącznie do użytku abonenta i jego rodziny.

b) Abonament zbiorowy. Aparaty urządzone w instytucjach państwowych, społecznych, handlowych, przemy-

---

DYR. ALFRED ROMANOWICZ:

Z przeszłości obecnego Gimnazjum Państwowego we Wrześni

(1841—1919)

7] (Przyczynki do kart szkolnictwa pruskiego)

W tym stanie rzeczy nowy kierownik Klopsch skierował wszystkie swe wysiłki w kierunku podniesienia poziomu oddanej jego pieczy szkole. Wzmagająca się z roku na rok frekwencja — pozwoliła mu w r. 1905 otworzyć klasę V. (wyższą tercję). Należało pomyśleć o tem, by szkole zapewnić prawa publiczności; dotychczas bowiem uczniowie nie mieli żadnych praw, choćby w kierunku jednorocznej służby wojskowej — z których korzystały szkoły państwowe nie mówiąc już o jakiejkolwiek możliwości i widokach przejścia po ukończeniu szkoły na uniwersytet.

Wobec tego przedstawił Klopsch czynnikom miejskim projekt zamienienia wyższej szkoły dla chłopców na gimnazjum reformowane od klasy I. (Sexty) do V. (wyższej tercji) według programu frankfurckiego. W klasie V. obok łaciny miał obowiązywać dowolnie i język angielski. by uczniom dać możność przejścia następnie do szkół realnych. Tak komisja szkolna miejska jak i Prowincj. kollegium szkolne w Poznaniu projekt Klopscha przyjęły oraz zatwierdziły. W następstwie tego zakład posiadał nadal charakter koedukacyjny, dziewczęta kształciły się według programu obowiązującego dla liceów, chłopcy zaś z r. 1906 według programu gimnazjum reformowanego z językiem francuskim od kl. I. (Seksty), łacińskim od kl. IV. (niższej tercji). W tym też roku frekwencja uczniów doszła do liczby 277 — w czem chłopców było 141. Ta bezsprzecznie poważnie wzmagająca się rok rocznie frekwencja młodzieży — zniewoliła kierownictwo szkoły i czynniki miejskie do głębszego zastanowienia się nad dalszem pomieszczeniem szkoły, ze względu na to, że budynek prywatny (nabyty dopiero w r. 1920 przez miasto — a mieszczący dzisiaj szkołę wydziałową żeńską) nie odpowiadał już wymaganiom i mógł tamować dalszy pomyślny rozwój zakładów. Okoliczność, że w r. 1905 liczba mieszkańców miasta wzrosła do liczby 7003 dusz i że należało się spodziewać w dalszym ciągu wzmożenia się zaludnienia - a zatem i podniesienia się liczby uczącej dziatwy - spowodowała, że myśl ponownego oddzielenia wyższej szkoły dla dziewcząt od szkoły dla chłopców ożyła na nowo i znalazła swój wyraz w następujacym memorjale niemiecko-żydowskich sfer rodzicielskich, wystosowanych do czynników rządowych dn. 16 czerwca 1906 r.

„Żywioł niemiecki miasta i powiatu wrzesińskiego mający poważne przedstawicielstwo w sferach urzędniczych i kolonistach — wzmógł się według spisu ludności z roku 1905 bardzo znacznie — tak, że w wyższej miejskiej szkole dla chłopców liczba dzieci niemieckich przerasta bezwzględnie żywioł polski.*) Wskutek wzmożenia się w r. 1906 frekwencji dziatwy do 277 — okazał się dotychczasowy budynek szkolny pod każdym względem nieodpowiedni co do pomieszczenia. Klasa I. (Sexta) liczy 44 uczniów, w razie dalszego przepełnienia miejscowi rodzice przy zaledwie dwóch również przepełnionych w prowincji poznańskiej istniejących gimnazjach reform. (gimnazjum św. Marji Magdaleny w Poznaniu i gimnazjum w Krotoszynie) narażeni będą na znaczne trudności w późniejszem przeniesieniu synów do innego zakładu. Już w obecnym roku szkolnym wielu z rodziców nie znalazło w wspomnianych zakładach dla braku miejsca pomieszczenia. Wielu najdzielniejszych i najzamożniejszych z obywatelstwa opuszcza miasto i powiat nie mając widoków kształcenia dzieci. Tą samą dążnością owiany jest na ogół niemiecki stan urzędniczy. Skoro tylko dzieci podrastają i zachodzi nieodzowna konieczność oddania ich z domu dla dalszego kształcenia — ogół urzędniczy motywuje tem swoje podania o przesiedlenie. Władze centralne prośby te bez wyjątku uwzględniają. W następstwie tego, kadry wyższych urzędników przerzedzają się z wielką szkodą niemczyzny a świat urzędniczy w mieście ogranicza się do funkcjonarjuszy niższych lub bezdzietnych małżeństw

By królewskiemu rządowi wykazać, że władze miejskie skłonne są do daleko idących ofiar na rzecz utrwalenia niemczyzny i podniesienia oświaty — powzięły korporacje miejskie we wrześniu r. 1906 jednomyślną uchwałę, wybudować kosztem 150000 M. na własny koszt gmach szkolny na pomieszczenie wyższego zakładu naukowego dla uczniów — oraz zobowiązały się do stałej rocznej dotacji na cele z tą szkołą związane w wysokości 3000 mk.

W tych okolicznościach będzie zapewne Wysokiemu rządowi już rzeczą możliwą w myśl życzeń ogółu obywatelstwa powołać we Wrześni w krótkim czasie wyższy zakład naukowy, ku pożytkowi miasta a na chwałę Niemczyzny na wschodnich kresach. Niech tak Bóg zrządzi!" — (C. d. n.)

*) Był to fałsz, bo statystyka z r. 1905/6 wykazuje na ogólną liczbę 108 uczniów 68 polaków, a więc przeszło 60%; w r. 1906/7 na 142 uczniów 78 polaków.

słowych, w kantorach, agenturach, sklepach, domach zdrowia, ambulatorjach, szkołach, kancelarjach, biurach adwokackich, przeznaczone do użytku abonenta i osób u niego pracujących.

c) Abonament publiczny. Aparaty dostępne dla publiczności, jak to: w hotelach, restauracjach, kawiarniach, cukierniach, giełdach, klubach i sklepach, gdzie aparat założony jest w miejscu dostępnem dla użytku publiczności.

Stosownie do tego opłacać będą abonenci od powyższego terminu należytości abonamentowe przy ilości abonentów od 101 do 2000:

Kategorja I. — 3600000 marek kwartalnie,
" II. — 6300000 marek kwartalnie,
" III. — 12600000 marek kwartalnie.

Przy ilości abonentów do 50 kwartalnie 900000, 2160000 i 4500000 mk.

Oznaczona opłata zasadnicza dotyczy abonentów w I. strefie (teren w promieniu 2 klm.) Od abonentów położonych poza strefą pierwszą, pobiera się oprócz zasadniczej jeszcze opłatę za konserwację linji a mianowicie rocznie po 600000 mk. za każde 100 mtr. lub część tychże rzeczywistej długości linji poza strefą pierwszą.

Informacji co do wysokości opłat za dodatkowe aparaty i przyrządy, udzieli tutejszy Urząd pocztowy.

Abonenci telefoniczni, dla których nowe warunki opłaty będą niedogodne, mogą wypowiedzieć abonament przed 25 grudnia br. z terminem ważności od 1 stycznia 1924 r.

* **Jarmark kwartalny w m. Kleczewia,** który miał się odbyć w dniu 4. 12. br., został odłożony na dzień 18. 12. rb. z powodu przypadającego w tym dniu jarmarku miesięcznego.

* **Bogactwo węglowe Polski.** Na ziemiach polskich włącznie z województwem śląskim obszar i zajęty przez formację węgla kamiennego można obliczyć na 3.390 klm. Polska posiada jeszcze 26.320.000.000 ton możliwych i prawdopodobnych zapasów węgla kamiennego nie wliczając do tej liczby złoża węgla w głębokości 1500 do 2000 mtr. Zagłębia Górnośląskiego. Zapasy węgla Polski wynoszą 99695000000 ton. Biorąc pod uwagę tylko liczbę 81.993.000.000 ton zapasów węgla Polski i przyjmując produkcję węgla przedwojenną na polskiej części Górnego Śląska na 33.000.000 ton rocznie jako podstawę żelaznych obliczeń, ogólna liczba produkcji węgla kamiennego Polski może być podana na 42.000.000 ton rocznie, tak, że zapasy węgla mogą starczyć na około 2000 lat.

* **Ograniczenie podróżowania w wojsku.** Min. Spraw Wojsk. wydał ostry zakaz podróżowania na koszt państwa poza podróżami ściśle służbowemi. Celem ścisłego przestrzegania tego zakazu koszty podróży nieumotywowanych ponosić będzie dowódca, podpisujący dokument podróży.

* **Ohydna zbrodnia.** W poniedziałek, dnia 3 bm. wyjechał wieczorem pociągiem z Ostrowa do Poznania wojskowy Schaefer z pułku ostrowskiego ze swą żoną, która u męża swego w odwiedzinach bawiła. Pomiędzy stacjami Brunow—Pleszew chwycił Schaefer żonę swoją za szyję i zaczął ją dusić tak, że straciła przytomność, poczem wyrzucił ją z pociągu, będącego w pełnym biegu, na tor. Przy rewizji toru znaleziono nieszczęśliwą ofiarę, leżącą pomiędzy dwoma torami i odwieziono ją następnego dnia do szpitala wojskowego. Pomimo to, że kilka pociągów przejeżdżało, przypadek chciał, że Schaeferowa wyszła bez znacznego uszkodzenia, tak, że życie nie jest zagrożone. Zbrodniarza przychwycono, okuto w kajdany i odstawiono na odwach żandarmerji wojskowej w Ostrowie. Schaefer, mając „kochankę" w Jarocinie, chciał w ten sposób zgładzić ze świata swą prawowitą żonę.

* **Wiosna na Ukrainie.** W grudniu Ukraina leży zwykle głęboko pod śniegiem. W tym roku panuje tam obecnie rodzaj wiosny. W Kijowie zakwitły bzy, na ulicach Odessy sprzedają fiołki, a w całym kraju kwitną wiśnie i kasztany. Srednia temperatura we dnie wynosi 22 stopni R. Ten fenomen meteorologiczny oznacza jednak dla Ukrainy katastrofę, bo zboże, które tam poczyna się już rozwijać w kłosy, podczas najbliższych mrozów zniszczeje zupełnie. A przecież ta Ukraina jest spichrzem całej Rosji. — Równocześnie czytamy w dziennikach, że miasta południowej Francji jak Nimes, Awignon i Huere leżą pod śniegiem, a nawet północna Afryka i cały Algier cierpią od śnieżnych nawalnic. Jednem słowem: świat się przewraca do góry nogami!

Miłosław. W sobotę, dnia 8 grudnia rb. o godzinie 1-szej w południe odbyło się na sali Bazarowej zebranie wszystkich tow. miejscowych, korporacji kościelnych oraz cechów celem wniesienia prośby o zaniechanie odbierania dóbr kościelnych. Uchwalona rezulucja została przez zebranych jednogłośnie przyjęta i przez 300 uczestników podpisana, co świadczyło o przychylności życzliwych parafjan. Jeden z uczestników.

* **Anglja buduje „nadtanki".** „Daile Mail" rzuca pytanie, czy rząd angielski czyni przygotowania w przewidywaniu nowej wojny? Kwestja ta została podniesiona z tego powodu, iż jeden z dzienników doniósł, że angielskie ministerjum wojny zamówiło budowę „nadtanków" w jednej z firm. „Daily Herald" notuje pogłoskę, że cały szereg firm w Glasgowie otrzymało od rządu zamówienia na granaty ręczne i skrzynki amunicyjne.

* **Spadający odsetek żydów.** „Przegl. Wszechp." podaje obliczenie liczby żydów w Polsce. Pismo to stwierdza, że od początku 20-go wieku odsetek żydów ujawnia tendencję zmniejszania się. W województwach zachodnich zjawisko to rozpoczęło się już w początku 19-go wieku. W Kongresówce żydzi skupiają się w większych środowiskach. Ogólny przyrost jest mniejszy. Podobnie w województwach małopolskich odsetek żydów spada. „Przegląd" oblicza liczbę żydów w 1921 r. na 2750000 do 2800000 czyli 10,1 do 10,3 procent ogółu mieszkańców.

— **Poznań.** (Chrzest baptystów.) W kaplicy baptystów przy ul Przemysłowej odbyła się uroczystość chrztu, który przyjęło 18 osób obojga płci, w tem jedna para małżonków. Wszyscy chrześniacy przybrani byli w białe szaty, w których weszli do dużego basenu, napełnionego letnią wodą. Wpierw otrzymały chrzest niewiasty, następnie mężczyźni. — W przeciwstawieniu do baptystów sekta adwentystów chrzci się w wodzie tylko bieżącej, choćby chrzest odbył się w porze zimowej.

— **Bydgoszcz.** (Smutne zajście.) Czteroletni synek p. Cywińskiego przyglądał się robocie murarzy przez dziurę w płocie. Jeden z nich rzucił grupkę wapna w stronę chłopca i nieszczęściem trafił go w oczy, skutkiem czego dziecko mimo natychmiastowej pomocy lekarskiej zaniewidziało. Rozpacz rodziców straszna.

— **Toruń.** („Uroczy" aresztant.) Funkcjonarjusz policji toruńskiej aresztował spacerującego na ul. Szerokiej z niezwykłą o „płci brzydkiej" gracją młodzieńca. Na policji okazało się, iż aresztantem jest młode i bardzo sympatyczne dziewczątko, które z żartu wzięło na siebie męskie ubranie swego narzeczonego.

— **Gdynia.** (Obchód niezwykłej rocznicy.) Flota wojenna polska obchodziła niezwykle uroczyście rocznicę jednego z najbardziej pamiątkowych dla polskiej marynarki wojennej dni. Oto dnia 28 listopada 1627 roku polskie statki wojenne odniosły zupełne zwycięstwo nad flotą szwedzką, operującą w gdańskiej zatoce. Bitwa ta odbyła się na wysokości Oliwy i Jelikowa.

— **Gdańsk.** (Harce prusko-żydowskie.) W końcu b. tygodnia pociąg podmiejski Gdańsk—Sopot przy wjeździe do Wrzeszcza został zatrzymany przy pomocy hamulca bezpieczeństwa. Okazało się, że w jednym z wagonów wywiązała się bójka pomiędzy Hackenkreuzlerami i żydami. Interwencja policji położyła kres bójce.

— **Królewska Huta.** (Żywcem upieczony.) Robotnik okolicznościowy Jan Kowalski z Kongresówki przybył do Król. Huty i wałęsał się bez celu. Nie mając dachu nad głową sypiał na nagrzewnicy mamrowskiego pieca. Odurzony wyziewami gazowymi leżał tam 3 dni z rzędu aż się spalił na węgiel. Niespalone części ciała wywiozła hutnicza straż ogniowa.

— **Warszawa.** (Aresztowanie komunistów.) W nocy 1 b.m. władze bezpieczeństwa przeprowadziły rewizję w mieszkaniu Wójcików, przy ul Wolskiej 9. Znaleziono ukryte 12 granatów ręcznych i 8 zapalników. Granaty te są tego samego typu jakie rzucono swego szasu na wóz tramwajowy podczas strajku generalnego. Aresztowano 25-letniego Tadeusza Wójcika, członka stowarzyszenia młodzieży komunistycznej.

— **Lwów.** (Skutki lekkomyślności.) „Gaz. Lwowska" podaje: Onegdaj w południe zdarzyła się w fabryce Siwka przy ul. Lwowskiej na przedmieściu Zamarstynów katastrofa, w której 2 ludzi poniosło śmierć, a 5 zostało rannych. Katastrofę spowodował robotnik fabryki, który przyniósł do fabryki granat i począł manipulować tak nieostrożnie, iż nastąpiła eksplozja.

Min. Kucharski znowu zachwiany?

Warszawa, 13. 12. Podobno ustąpienie p. min. Kucharskiego ma być kwestją najbliższych paru dni. Wedle uporczywych pogłosek, kursujących w Sejmie i po mieście, przyczyną przewidywanej dymisji jest opór p. ministra przeciwko wyraźnemu określeniu stosunku jego do Rady Finansowej, na którą dotąd opinja wkłada znaczną część odpowiedzialności, podczas kiedy R. F. nie posiada istotnego wpływu na sposób przeprowadzenia sanacji Skarbu. Opór p. ministra nie spotyka się z uznaniem w Radzie Ministrów, która doszła do słusznego wniosku, iż dotychczasowy stosunek p. ministra do Rady Fin. nie da się utrzymać. — Wobec tego powszechnie mówią o kandydaturze p. Michalskiego, podnosząc jego znajomość skarbowości, który obecny minister skarbu (jak wiadomo) nie posiada.

Wyciąg z Orędownika Urzędowego
na powiat wrzesiński

Powiatowy lekarz weterynaryjny stwierdził u bydła rogatego w zagrodzie p. Ludwika Zamiaty w Szemborowie zarazę płucną.

Powiatowy lekarz weterynaryjny stwierdził u bydła rogatego w zagrodzie pana Andrzeja Jaworskiego w Kornatach zarazę płucną.

Powołując się na obwieszczenie moje, umieszczone w Orędowniku Urzędowym powiatu wrzesińskiego nr. 28 z 1923 roku ogłaszam, że z dniem 4 grudnia włącznie 1923 r. urzęduje w Starostwie pokój nr. 2 Oficer Ewidencyjny na powiat wrzesiński. Godziny przyjęć dla stron w dni powszednie od 9 rano do 12 w południe.

Wybór zarządu gminnego gminy Grabowo Krol. dokonany w dniu 1 października rb., na którym wybrano:
a) sołtysem i poborcą podatków p. Jana Karbowiaka,
b) I. ławnikiem p. Michała Szcześniaka,
c) II. ławnikiem p. Michała Szalbierza,
d) zastępcą ławników p. Kazimierza Koniewskiego, zamieszkałych w Grabowie Królewskim,
niniejszem zatwierdzam.

Czas urzędowania nowozatwierdzonego zarządu trwa przez trzy lata, a mianowicie od dnia 10 listopada 1923 r. do dnia 9 listopada 1926 r.

21 listopada 1923 donosiły gazety, że papier podrożał, opuszczając tę podstawę, która była miarodajną dla kalkulacji przedpłaty za miesiąc grudzień, z 1 miljarda na 1 miljard 300 milj. marek za 1 wagon, 10 000 kilo. W międzyczasie podrożała robocizna o 122 % a fabryki papieru obliczając na podstawie franka szwajcarskiego, notują wagon papieru już

2 miljardy 180 miljonów marek.

Z dniem 15 grudnia stoją wszystkie wydawnictwa przed zadaniem ustalenia przedpłaty na styczeń lękając się wręcz kalkulacji na podstawie powyższych danych.

Związek Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.

Z życia Towarzystw

** „Cześć Pieśni!" W niedzielę, dnia 16 grudnia o godz. 8 wiecz. odbędzie się w lokalu p. M. Trąpczyńskiego we Wrześni zwyczajne miesięczne zebranie Tow. „Lutni". Wobec omówienia ważnych spraw stawienie się wszystkich członków jest wielce pożądane. Zarząd.

** W niedzielę, dnia 16 bm. odbędzie się zebranie czeladzi i pomocników murarskich o godzinie 2-ej w lokalu p. Janiszewskiego. Zarząd.

Składki i pokwitowania

Na światło elektryczne w kościele parafialnym złożyli w dalszym ciągu: Kucza (mylnie podano 10 tys.) 100 tys., Dolata 100 tys., Błaszak 25 tys., Pachocki 50 tys., St. Skowroński 150 tys., F. Wański 50 tys., M. Wietrzyński 100 tys., W. Grobelniak 100 tys., Pacyński 100 tys., W. Joachimiak 250 tys., M. Robak 500 tys., M. Simon 50 tys., Zołnierkiewicz 50 tys., A. Frydrychowicz 100 tys., St. Dzieciuchowicz 50 tysięcy, Maciejewski 50 tys., Tomaszewski 50 tys., M. Nowaczyk 100 tys., M. Jędrzejczak 10 tys., St. Brzostowicz 6 tys., Wł. Jarmuszkiewicz 50 tys., Andrzejczak 40 tys., Olejniczak 50 tys., Fr. Kranz 50 tys., J. Ignasiński 50 tys., St. Tabaka 100 tys., Gołębiewski 50 tys., Staniszewska 10 tys., Cz. Walczak 100 tys., Domińska 50 tys., Wł. Cebólska 100 tys., J. Machiński 50 tys., A. Szkudlarek 50 tys., Rembikowski 50 tys., J. Janicki 50 tys., Spisak 50 tys., Lewandowski 10 tys., Labijak 50 tys., Ig. Kaczmarek 250 tys., J. Szymański 30 tys., M. Michalak 50 tys., J. Nowak 50 tys., K. Stier i Ska 2 000 000 mk., Sobczak 50 tys., P. Szymańska 10 tysięcy, Pruchniewicz 100 tysięcy, W. Stanisławski 100 tys.. J. Łyskawa 100 tys., W. Deresiewicz 250 tys., St. Nowaczyk 50 tys., J. Skweres 100 tys., M. Grabowski 100 tys., M. Joachimiak 50 tys., Porosa 50 tys., Wojnowska 50 tys., J. Dębicki 50 tys., Gozdowiak 50 tys., St. Kulczak 100 tys., A. Budny 100 tys., St. Zołnierkiewicz 100 tysięcy. Fr. Trąpczyńska 50 tys., A. Rybicki 250 tys., T. Rewers 50 tys., F. Siemiątkowski 50 tys., pp. Siemiątkowskie 150 tysięcy, St. Korbicka 250 tys., Kiżewska 50 tys., W. Wieczorek 50 tys., Stasiewski 500 tys., St. Rajewicz 500 tys., Zientarski 100 tys., Paluskiewicz 100 tys., Dr. Mercik 300 tys., M. Piątkowska 100 tys., Fr Pacyński 100 tys., J. Stempin 100 tys., J. Trafas 100 tys., Ciemniak 100 tys., Kobierski major 100 tys., Janowiak 50 tys., Makowski 10 tys., Miedzińska 250 tys., J. Augustowicz 100 tysięcy, Nowak 50 tys., W. Jadłowski 2 tys., „Jagolin" 1 000 000 mk., Szczepański 200 tys., H. Sadowska 250 tys., St. Kolaszówna 250 tys., Ciąglińska 100 tys., Biłowiecka 100 tys., Marconi 250 tys., Preuss 1 miljon, Gliszczyński 1 miljon, B. Wawrzyniak 300 tys., H. Sikorska 10 tys., Biskupska 100 tys., ks. dziekan Fierek 1 miljon, J. Grabski 1 miljon, St. Piechocki 150 tys., J. Jerzykiewiczowa Ławica 250 tys., Wawrzynkiewicz 600 tys., K. Krysztowiak 100 tys., Korpus oficerski 2 miljony, Szablikowski 50 tys., N. N. 100 tys., N. N. 150 tys., Mazurkiewicz 100 tys., W. Jóźwiak 200 tys., Swierkowski 50 tys., Jackowiak 250 tys., Furmanowska 100 tys., M. Bulczyński 100 tysięcy, Kraskowa 50 tys., H. Wagnerowa 100 tys., J. Szcześniak 250 tys., B. Szymański 50 tys., Chomiankiewicz 80 tys., Napierała 130 tys., M. Słomianówna 100 tys. W. Szmyt 150 tysięcy, W. Müller 600 tys. mk.

Dzierżawę za grudzień od p. Zimmer składa p. Jankowiak na kuchnię dla biednych dzieci szkoły powsz. 1 miljon mk.

Na zebraniu towarzyskiem u pp. J. we Wrześni zebrano 8 600 000 mk. na kuchnię dla dzieci szkolnych przy szkole powsz. we Wrześni i wręczono p. rektorowi Gawęckiemu.

Dnia 12 bm. o g. 3 rano zasnęła w Bogu w Zakł. Sióstr Elżbietanek w Poznaniu, opatrz. kilkakrotnie Sakramentami św. po krótkich lecz ciężkich cierpieniach nasza najukochańsza córka, siostra, kuzynka i narzeczona

śp. Marja Ciesielska

w 21 wiośnie życia. Pogrzeb odbędzie się we Wrześni w niedzielę, dnia 16 bm. o godz. $3^1/_4$ po poł. z domu żałoby, ul. Warszawska 9, o czem donoszą ciężko strapieni

Września-Poznań, d. 14. 12. 1923. matka z rodzeństwem i narzeczony.

Wszystkim, którzy z okazji pogrzebu ojca naszego śp. Piotra Urbańskiego okazali nam przyjaźń i współczucie, wyrażam w imieniu rodziny serdeczne

podziękowanie!

Stanisław Urbański.

Września, dnia 14 grudnia 1923.

Z dniem ogłoszenia unieważnia się zagubione
papiery
wojskowe na nazwisko:
Stan. Okoniewski
Września.

Sprostowanie

Obelgę rzuconą przeciwko p. Sylwestrowi Siwiakowi z Mierzewa cofam i go przepraszam.

Bronisław Jędrzejaszak.